

XI

Primăvara și lumina ei străbat ploaia și îl trezesc pe băiat. Rămâne mult la fereastră, în picioare, cu podeaua rece sub tălpi, și privește limpezimea cenușie a ploii, picăturile străvezii care străbat stratul alb de zăpadă.

Jens nu e aici, cineva i-a făcut patul, Þórdis sau Álfheiður, izbăvire a sufletului meu, se roagă băiatul, fă să știu ce vreau. Apoi coboară și Jens e jos, gata de plecare, puțin contează ce crede Ólafur, totul e împotriva plecării voastre, e o treabă de bun-simț, dar Jens nu răspunde nimic, se mulțumește să se uite la cafeaua pe care i-o aduce Þórdis, care se atinge de uriaș ca din întâmplare. Dar în țara asta puțini aleg să asculte de bunul-simț, urmează Ólafur cu o voce uimitor de seacă, care nu-l face deloc pe Jens să se răzgândească, atunci Þórdis spune, e ceva ce se numește bărbăție, n-a dispărut încă de tot de pe lume și cât are să mai fie n-o să pierim nici noi, și se atinge iar de Jens fiindcă e așa de bine să pui mâna pe ceva mare și puternic, Steinunn bagă de seamă și lasă ochii în jos. Speram doar ca bărbăția asta să fi ucis până acuma îndeajuns de mulți oameni, răspunde Ólafur cu voce sfârșită, ține capul sprijinit de perete, a făcut destule ravagii. E adevărat, zice deodată băiatul, e așa de convins că se ridică în picioare; abia s-a așezat, dar acum se ridică din nou, ca și cum s-ar pregăti să țină un discurs, cei din jur se uită la el, surprinși, patru oameni, doctorul și soția lui, Þórdis și Jens, care încearcă să zâmbească. Eu plec azi, dacă pot, spune Jens după ce băiatul s-a așezat la loc, nu mai e prea mult timp, adaugă, iar Þórdis întinde mâna fără să îndrăznească să-l atingă din nou, așa, fără vreun motiv, privirea i-o întâlnește pe cea a

Respe
 lui Steinunn și chipul femeii se asprește, se face de piatră. Ólafur suspină, abia s-a întors acasă după o consultație dificilă, o femeie care se chinuie să-și aducă pe lume copilul. Doctorul a mers cu soțul ei spre nord, de-a lungul râpei, a străbătut o landă aspră, ninsoarea apoasă s-a transformat în viscol adevărat, apoi iar în lapoviță, au urcat cât mai sus pe munte în penumbra îndoielnică a acelei nopți de primăvară, și când au coborât au auzit cântecul ploierului, erau doi ploieri aurii, și treaba asta a fost așa de neașteptată, încât Ólafur s-a oprit și a trebuit să se așeze cât a fost nevoie să i se usuce lacrimile. Ținea ochii în jos ca să-și ascundă suspinele de țăranul care, neliniștit, se tot uita la viscolul dinspre casa lui, ca și cum ar fi vrut să-și trimită înainte privirea, să taie o ferestruică deasupra soției, ca să o vadă, își încleșta și își descleșta pumnii înăuntrul mănușilor și se chinuia să nu strige la doctor că poate să se odihnească mai târziu, odihna asta din mijlocul muntelui ar putea să însemne moartea nevastei lui și atunci cei doi copii ar rămâne orfani, cu nou-născutul trei, fără îndoială, iar el, el are să rămână singur cu mama lui care n-o duce bine cu sănătatea, țăranul cerceta cu privirea perdeaua de ninsoare apoasă și, din nou, cei doi auziră ploierii. Ólafur se aplecă înainte, ca și cum s-ar fi pregătit să se așeze în patru labe, suspină încet, primul cântec al ploierului, așa de întârziat chiar și aici, câteva note curate în care abia se ghicea un strop de melancolie, printre zăpadă și gheață, poate viața nu se recunoaște niciodată învinsă și fără îndoială nu se simte nicăieri atât de vie ca într-un cântec de pasăre răsunând în miezul unei primăveri friguroase. Ólafur deschide ochii, e în picioare în bucătărie, a reușit să salveze femeia și copilul, dar pe urmă a trebuit să ajungă la altă fermă, acolo a rămas aproape patru ore, aproape toți din casă zăceau la pat din cauza lipsei de hrană, țăranul era vântat la față, nu mai aveau nimic de mâncare în afară de carne afumată de pasăre, care se stricase însă, iar oameniiăștia nu mâncaseră nimic altceva în ultimele săptămâni, doctorul a trimis ajutoare imediat ce s-a întors, șapte oameni cu totul într-o sanie mare care să aducă în sat toată familia. Unul dintre ei trebuie totuși să rămână la fermă să se

Respectiv, ocupă de animale, să le taie pe cele care suferă prea tare de foame, dar nimeni n-are să se plictisească pe drum, țăranul acela și nevasta lui știu o mulțime de povești, de poezioare cu rimă și de cântece, și printre alții ca ei au să-și revină în simțiri, când sunt înconjurați de oameni le revine puterea.

Așadar plecăm în curând? întreabă el. Da, așa se pare, cu vasul de pescuit care a sosit aici să ia ceva.

Dar au să-l folosească pe băiat înainte de plecare, are să dea o mână de ajutor la urcarea armoniului pe soclul de lemn cu care e transportat până la biserică. Prin ploaie, prin zăpadă și prin terciul înghețat, sunt opt grade afară, spune Steinunn, care a notat deja asta în jurnalul meteorologic pe care îl ține de optsprezece ani, înregistrează viteza și direcția vântului, temperatura din aer, densitatea și forma norilor, înfățișarea mării, toate realitățile de care avem atâta nevoie și de care ne folosim să explicăm lumea, să îndurăm viața cu toate ale ei, date brute și plate și care nu explică nimic. De altfel, acest registru meteorologic n-a fost cu adevărat meteorologic decât în primii doi-trei ani, apoi a cedat puțin câte puțin dorinței lui Steinunn de a nota pe hârtie evenimentele zilei și câteodată, ca din nebăgare de seamă, la sfârșitul unei fraze, și bătăile inimii ei. Măine va scrie ceva despre băiat, despre felul în care stătea în fața bibliotecii, ceva despre ochii lui care, poate, au să-i rămână în minte, greu de uitat, despre Þórdis care a fost nevoită să se uite la Jens cum se îndepărtează fără să poată să-l mai atingă o dată, despre Þórdis care a trecut pe lângă atâtea lucruri în viață, încât inima i s-a înăsprit, poate de amărăciune, poate doar ca să supraviețuiască. Câteodată mi se pare insuportabil, dar mi-e atât de milă de ea, că n-am inima s-o dau afară, va scrie Steinunn, apoi va adăuga câteva cuvinte despre cântecul păsărilor din munți și despre ce efect are el asupra oamenilor, scrie mereu, s-au făcut nouă cărți dar vor mai fi și altele, șaisprezece în total, nu se va pierde nici una, viața prinsă în cuvintele acelea își va croi drum până la noi.

E nevoie de timp să scoată armoniul, culoarele se strâmtează câteodată și pot trece doar două persoane, băiatul și un om din vecini, al cărui nume îl uită pe dată. E un om posac, ține aproape

Respectiv tot timpul ochii în pământ, poate ca să-și ascundă înfățișarea răutăcioasă, îi trage două lovituri de picior armoniului, nu tare, doar ca să-și arate nemulțumirea. Jens trebuie să se mulțumească cu privitul scenei, e greu să nu mai poți să fii de ajutor, nu mai face mare lucru, doar se ține pe picioare. Băiatul o aude pe Þórdis spunând ceva despre asta, nu-și dă seama ce, dar tonul nu poate să-i scape și simte urcând pe loc în el furia, se umple de cuvinte grele, își adună forțele și se trezește scaldat de sudoare, dar fericit când instrumentul trece în sfârșit dincolo de prag. A, da, spune Ólafur pentru nimeni, iar Steinunn se grăbește să acopere armoniul. Ar trebui poate să căutăm încă doi oameni de rezervă, propune Ólafur ținându-și pântecul gros cu mâna, n-ai decât să apuci de capătul mai ușor, răspunde Steinunn, și ai grijă la spate. Se așază fiecare la câte un colț, băiatul, posacul, Ólafur și Þórdis, cu fața ei mâniată. E ceva de mers până la biserică, trebuie să treci prin zăpada care se topește, se apleacă toți și atunci dau cu ochii de un bărbat înalt care urcă spre casa doctorului cu pași mari, e cu capul gol, are părul des și încărunțit, barba la fel, sare și piper, și ochii aproape negri, le strigă ceva și, dintr-un motiv pe care nu-l pricepe nimeni, pare cum nu se poate mai vesel. Þórdis se uită împrejur de parcă vrea să descopere motivul veseliei, dar n-are ochiul care trebuie pentru așa ceva. E, pe dracu! exclamă băiatul, încremenit, când îl recunoaște pe Brynjólfur, căpitanul Speranței, vasul de pescuit al lui Snorri negustorul, și Brynjólfur nu miroase a băutură când îl ia în brațe pe băiat și-l ridică de jos ca pe un sac gol.

Manevra e acum simplă de tot. Căpitanul îl înlocuiește pe Ólafur, care se prinde de pântec cu două mâini, parcă în chip de scuză, și Steinunn îl mângâie încetișor pe umeri, nu-i nimic, îl ține ea drăgăstos de mână, nu mușchii te fac pe tine bărbat, niciodată nu te-au făcut. Armoniul și suportul se afundă în pământ, își dau toți seama, în tot cazul băiatul și posacul, care scuipe des într-o parte și fornăie ca un taur, Brynjólfur se uită la ce-i împrejur ca să-și omoare timpul, nici nu simte greutatea încărcăturii; dreaptă ca un țăruș, Þórdis nu pare deloc schimbată, Jens merge în urma lor, fiecare pas îi e umilință, durere,

neputință. Au făcut o bună bucată de drum când băiatul o zărește pe Álfrheiður, însoțită de un bărbat care o ține pe umeri pe fetiță, e puternic, se vede de la distanță, și cu cât se apropie, cu atât se vede că e și bărbat frumos, vorbește cu ea și ea îi zâmbește, și sigur, sigur, e bine că mai poate zâmbi cineva prin părțile astea, un zâmbet are puterea să sfâșie întunericul și să aducă lumina în lume, dar inima băiatului se chircește și se preface într-un pietroi, nu va mai trece mult și are să coboare pe mal ca s-o arunce în oglinda valurilor, inima are să salte de câteva ori și apoi are să se ducă pe fundul apei, așa o să scape și el de partea asta a trupului care pe cât e de proastă, pe atât e de nefolositoare.

E un norvegian de la tabăra de baleniere, voce importantă în corul bisericii, au trimis-o pe Álfrheiður să-l cheme, n-a deranjat-o cu nimic treaba asta. Fetița e veselă acolo sus, cocoțată pe umerii bărbatului: zâmbește luminos, își înfinge mâinile în părul lui, dar zâmbetul i se topește apoi dispare de tot când o dă jos în fața bisericii, toate se fac mai mari, peste măsură de mari, oamenii se transformă în uriași, fetița lasă ochii în jos, prea rușinoasă ca să-i ridice și să-i arate lumii, ceea ce e de plâns pentru că dacă e ceva în stare să ne salveze, atunci sunt ochii unui copil de trei ani, tot ce are specia umană mai de preț, mai gingaș și mai puternic se găsește în adâncul acestei priviri, n-ar trebui să luăm niciodată vreo hotărâre fără să ne sfătuim cu ochi precum aceștia. Maică-sa, dimpotrivă, nu și-i ascunde nici o clipă, sunt verzi și și-i plimbă din plin peste norvegian, care e și înalt, și musculos, mișcările îi sunt curgătoare, ochii de un albastru limpede, părul des și brun; are toți dinții la locul lor, și-i arată de altfel fără griji, și o voce gravă și plăcută, toată viața i-am urât pe norvegieni, asta-i sigur, își zice băiatul. Intră toți cu armoniul în biserică, lăsând în urma lor ploaia și pe cei doi câini.

Ásta se odihnește în coșciug, e moartă, îi e dor de copii; băiatul se grăbește să se așeze și începe să gândească de rău despre norvegieni și despre tot ce vine dinspre Norvegia, munți, păduri, animale, bățul ăla cu care se plimbă câteodată Gísli, directorul școlii, taberele de pescuit și baleniarele răspândite peste tot în fiordurile din ținut, scheletele și măruntaiele de

Respe balenă care putrezesc pe mal. Apoi Steinunn se așază la armoniu. Să-l încălzim un pic, spune ea, iar bătrânul pastor e uimit că lipsesc atâția membri ai corului, da, îi răspunde Ólafur, am trimis după ei, Sigurður n-are să ajungă. Și de ce, mă rog? răspunde pastorul pe un ton acuzator, fiindcă lipsa lui Sigurður pune o problemă importantă, el e solistul, cea mai importantă voce din cor, frumoasă ca lumina la asfințit sau ca un fir de argint sclipind în mijlocul umbrelor. E beat, amărâțul, explică Þórdis, mi-e teamă că așa e, încuviințează Ólafur. E un amărât, repetă Þórdis, n-a făcut nimic cu viața lui. Poți să te aștepți la ceva mai bun de la el? mai zice; Steinunn tot dezmoștește armoniul, se străduie să-i alunge toate îndoielile și ezitățile. Munca îl face pe om. Proverbe, maxime și cugetări izvorăsc din înțelepciunea vremurilor trecute, învățăminte pe care le tragem din viața atâtor și atâtor generații, sculptate și meșteșugite în cuvinte potrivite așa încât să nu le uităm, să fie în stare să străbată epocile, unde am fi dacă n-ar exista învățăturile venite din trecut, munca îl face pe om, vorbele astea sunt deopotrivă un mare adevăr și o prostie greu de priceput. Munca ne-a ajutat să rămânem în viață, dar ceea ce ne-a ridicat a fost jertfa, capacitatea de a uita de sine, ce ne face oameni e să fim aici și să acceptăm mâna care ni se întinde. Unde am fi fără muzică, spune pastorul, cei de față ascultă de ceva vreme, el se uită drept înaintea, i se vede pe chip cum toate lucrurile pe lângă care a trecut îi revin deodată în minte, își aduce aminte că viața trece, pe-a lui și-a trăit-o deja și asta a fost. Unde-s frumusețea, demnitatea și fermecatele întâmplări? Poate se gândește la soția lui, care zace la ei în casă, bolnavă de bătrânețe, în clipele cele mai urâte un miros nelămurit de putreziciune i se ridică din corp, zace în pat zile și nopți întregi, fredonează cântecele vechi pe care le știe de șaptezeci de ani, pe care le-a cântat mai întâi cu mama ei la vârsta de doi ani, apărută de tot și toate, în lumea fără de hotare a copilăriei. A iubit-o cândva, adevărat, dar nu prea mult, hai să zicem un an-doi, i-a plăcut părul ei lung și blond care-i aducea aminte de soare, de lumina primăverii, i-au plăcut buzele ei cărnoase și așa de dulci la sărutat, ochii răsători